

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

ALAPJÁ: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEM,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék.)

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca a 7. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Halkereskedelmünk és a halárak.

Sok szó esik nálunk mostanság a székesfőváros köz-
élelmezéséről, kiváltképpen annak drágaságáról.

A felszólalók között csak egy dologban nincs
nézeteltérés, abban ugyanis, hogy az élelmiszerek ná-
lunk csak a vidéken olcsók, de biztosan megdrágulnak,
a mire a székesfőváros piacára jutnak.

Pedig a főváros kereskedelmileg is az ország szive;
mint ilyen nemcsak magába szedi a vért, de azt onnan
tovább is árasztja. Eme szerepénél fogva elsősorban
hivatott arra, hogy közgazdasági érdekeinket egészséges
forgalmával szolgálja, annak mindenkor tényezője legyen.
Eszközeit ahhoz a különböző közintézmények képezik,
a melyek által a javak könnyű és olcsó kicserélését
biztosítva úgy a termelőknek, mint a fogyasztóknak
használjanak.

Milliókra menő költséggel építette a főváros a vásár-
csarnokokat, közbárműveket s egyéb a közlekedés
ezéjára szánt nagyszabású létesítményeit. Mindenki,
maga a főváros hatósága is azt remélte, hogy azok
által a főváros lakossága olcsóbb élelmezéshez jut. Ma
már senkisémet kételkedik abban, hogy ez a várakozás
nem teljesült, hiszen mindenki érzi, hogy az élelmi-
szerek az egész vonalon megdrágultak.

Sokan ezen drágaságot éppen az említett fővárosi
intézményeknek tulajdonítják. Név szerint a magas hely-
bér, a fogyasztási adó, a fővárosi vám, kövezetvám s
egyéb ily illetékek szedésének tudják be, hogy a fő-
város piacán forgalomba kerülő élelmiszerek valódi
ára szinte megduplázódik, a míg az a termelőtől a
fogyasztóhoz ér. Mások megint az élelmiszerek forgal-
mát gátló bizonyos nyügek emlegetnek, a melyek
miatt a tisztességtelen versenytől idegenkedők egyene-
sen távol tartják magukat a vásárcsarnoktól s így ott
olyan elemek kerülnek felszínre, melyek a cikkek drá-
gításával egyformán károsítják úgy a termelőt, mint a
fogyasztót.

Mi ebből az igaz, nem kutatom, annak eldöntését

szívesen rá bízom nálamnál hivatottabbakra. A miért
e helyen én szót emelni akarok, az kizárólag *hal-keres-
kedelmünkre vonatkozik*, hogy lássuk *ennek javításával
mily mértékben járulhatnánk nemcsak a közlekedés javítá-
sához, de halászatunk emeléséhez is.*

Mondanom sem kell, hogy a mikor a halakról, mint
közlelmzési cikkről beszélünk, kizárólag csakis olyan
olcsóbb fajták jöhetnek számba (mint a ponty, czompó,
kárász, keszeg stb.), a melyek akár tömegesebb előfor-
dulásuk, akár csekélyebb árak folytán a nagyközönség
szélesebb rétegeire nézve hozzáférhetőek, mert hiszen a
pisztráng, a kecsge, a tok, a viza és a süllő olyan
áron kel és fog kelni a jövőben is, hogy az mindig
luxuscikk marad.

Ezeket bátran kikapcsolhatjuk tehát megbeszélésünk-
ből, mert közfogyasztás tárgyai eddig sem voltak, ez-
után sem lesznek. Különbséget kell azonban tennünk
az *édesvízi* és a *tengeri halak*, nemkülönben a *saját
termelésű* és a *külföldről eredő* halárú között.

A ki halaspiacainkat figyelemmel kíséri, igazat fog
adni abban, hogy az ott forgalomba kerülő halárú túlnyomó
részben édesvízi eredetű. Tengeri halat csak
kivételesen, akkor is kizárólag drágább fajtákat látha-
tunk ott. Így a fővárosban a vásárcsarnokok évkönyvei
szerint, 1897-től fogva 1903-ig 4—113 q. közt mozgott
a felhozott évi mennyiség. Legerősebb volt a forgalom
1898 ban, azóta azonban a hozatal évről-évre csökkent;
minél fogva azt gondolom, közlelmzésünkben a tengeri
halat is bátran figyelmen kívül hagyhatjuk.

Am a mikor a külföldről eredő halakról szólok, első
sorban azokra gondolok, melyekkel Románia lát el
bennünket. Bizonyos, hogy a főforgó viszonyok között
Románia erős, sőt némileg veszedelmes versenytársunk.
Veszedelmes, mert ők sokkal olcsóbban termelnek, mint
mi. Náluk a folyók ősi állapotban vannak, a régi hal-
kincs nem érintette még a kultura. A Duna, évenként
megismétlődő árvizeivel, minden tavasszal óriási terü-
leteket önt el, a melyek, mint valaha nálunk is volt,
faradság és munka nélkül töménytelen mennyiségben

ontják a halat. Érthető tehát, hogy a Dobrudzsában miért lehet a ponty, a csuka és a harcsa métermázáját 8—16 K.-ért adni. De viszont érthető az is, hogy miért vannak megelégedve azok, kik e halat hozzánk szállítják, ha Budapesten 50—60 korona ár mellett bírnak túladni árújukon. Akkor, a mikor nálunk a mesterségesen tenyésztett halakat legalább ugyanekkora termelési költség terheli, természetes, hogy ilyen halárrakkal versenyeznünk nem lehet.

Szerencsénk csak az, hogy a román halak és pedig úgy az élők, mint a jegeltek olyan állapotban érkeznek hozzánk, a mely minden inkább, mint étvágygerjesztő. Jóllehet a kereskedők nem mulasztják el surolással, mosással és más eféle fogással az áru fogyatékoságát a vevő előtt takarni, ámde akármit tegyenek is azzal a hallal, az annyira megviselt, hogy ne mondjam rongyolódott, hogy teljes lehetetlen kívánatos czikké idomítani.

Hazánk külkereskedelmi forgalmáról vezetett statisztika szerint emelkedő tendencia mellett 1902. év folyamán összesen 11,775 q. friss halat hoztak hozzánk Romániából, 918,450 K. értékben. Hogy ebből mennyi került Budapestre és mennyi ment máshová, arra nézve nincsenek további adataink. Ugy vélem azonban, hogy nem túloznak azok, a kik állítják, hogy székesfővárosunk piacán karácsony körül forgalomba kerülő halaknak mintegy $\frac{4}{5}$ része román eredetű. Magától értetődő, hogy az említett arányszám csak a téli forgalomra nézve áll, mert mint ismeretes, a román import kizárólag a hidegebb évszakra, zöme éppen karácsony tájra esik. Az év melegebb szakában, így már husvét körül is, szünetel a román halszállítás, a miért egész évi forgalmunkhoz mérten a román behozatal okvetlenül kisebb arányú, mint azt említettük. Becslésem szerint a budapesti piacon értékesített halaknak legfeljebb fele-része lehet hazai eredetű, azaz a másik fele rész okvetlenül a külföldről kerül hozzánk.

Ha a belföldi anyag származását kutatjuk, hamar kiderül, hogy annak egy része közvizekből, a más része pedig tógazdaságokból való. Nyilvántartás hiányában e tekintetben is csak általánosságokra vagyunk utalva. Nem ujság, hogy közvizeink halászata erős dekadenciában van; sajnos, évről-évre pusztul. Vele szemben mesterséges haltermelésünk mindjobban előtérbe lép, annál is inkább, mert termelésünk ezen ágának javításán gonddal végrehajtott programm szerint dolgozik a kormány, ennek a hatása alatt pedig tudás és tüke mind szivesebben fordulnak feléje. Nem lehet tehát kétséges, hogy ezé a jövő s maholnap a mesterséges tenyésztés eredményei okvetlenül túlszárnyalják a természetes halászatét. Annál biztosabban vélem ezt állítani, mert ma is már 107 helyen, összesen 11,356 kat. holdon üznek rendszeres és intenzív tógazdaságot, a melyekből már is 10,000 q.-t jóval túlhaladó élőhalat, leginkább pontyot és süllőt adnak piacra. Ugy tudom, ennek a készletnek javát Budapestre szállítják s csak a kisebb részét értékesítik vidéken.

Hangsúlyozom, hogy mivel tógazdaságaink eme fejlődése a legutóbbi 3—4 év alatt lett rohamosabba, vagyis a jelzett halmennyiség e néhány év óta szaporítja piacaink készletét, mivel továbbá a forgalmi statisztikából a behozatal emelkedése is kétségtelenül kimutatható, a természetes árképződés törvényét tartván szemelőtt, teljes joggal vélem azt következtetni, hogy a hozatalok emelkedése által a haláraknak sülyedni kellett volna. Ezzel ellentétben a valóság azonban az, hogy a *detaíl-árak emelkedtek* s egyik-másik esetben valóságos érthetetlen magasságra szöktek.

Igen jól tudom, hogy az árak emelkedésének a kereslet növekedése is egyik lényeges oka. Mindenki látja, hogy a halfogyasztás ma általánosabb, mint volt a múltban, mert a közlekedési eszközök óriási tökéletesbedése folytán ma ott is esznek halat, a hová azelőtt ilyen tengeyen szállítani nem lehetett. Vagyis kétségtelen, hogy

☞ Egy eltűnt világ. ☞

— A „Halászat” eredeti tárczája. —

Irta: Lakatos Károly.

Valamikor régen, mikor még a boldog ifjúkor tarka szívárványa ragyogta be a lelkeket, mikor még fényes ábrándképek víziói merültek fel minduntalan és szüntelenül képzeletem csalóka káprázatában — ezernyi fényes ideállal, szememben jóleső könnyűvel, melyet a boldogság sejtelmén fakadt himes virágok hullatnak édes örömharmatú alá; mikor még reményeim — édes szép reményeim — fényes csillagrajként zsongták körül a lelkeket s nem hullott egy sem alá a csalódás adáz hullámai közé: akkor vágytól, tevékenységtől dagadó kebellem gyakran el-elvitt utam abba a millió életet tápláló, csupa mese madárelodorádóba, a mely ecsedi lép név alatt ma már a szép emlékek múmiái között pihen a mulandóság örökalmát, melyből nincs feltámadás.

Hogy felmerül emlékezetemben most is még a lép fekete vizének csillámos rónája nagy fehér és sárga virágaival — s a kéklő messzeséggel ölelkező rétek üdezőld szegélye, az impozáns náderdők, a mozgalmas, szinte nyüzsgő madárellet s egész nagy összessége a kultúra lehe által akkor még nem hamisított szűztermészet őseredeti szépségeinek, melyek oly elbűvölő hatással voltak a lelkekre.

Hogy látja multba néző szemem a tiszta, derült nyári napok alkonyán oly varázslatosan csillogó lép kitárult, nagy fóliánsát — báránnyelű, üveg tisztá kék egével, melyen mint megelevenült ködalakok lengtek által a nemes

kócsagmadár ezüsthényű csapatai — s a kurrogó darvak, melyek mint leszakadt kéklő felhőfoslányok úszták meg a fénypáras csillogást.

Látom a fáradt madárként hanyatló alföldi nap izzó gömbjét is — amint csendesesen merül lejjebb, lejjebb a a kékbefutó lép sziporkázó vizébe, mely felett az esti csillogásban aranyosra festett fehér sirályok úzik pajzán játékkukat, míg a nap lassankint elhalványuló utolsó sugarai violaszínű ömletéggel árasztják el alattuk a síma víztüköröt. A szemhatáron egy-egy fantasztikus alakú báránnyelű felhő, mint szétfoslott rózsaszín fátyolszövet, lebeg és lassan, alig észrevehető változások percéről-perczre új színompát varázsolnak a csöndes úszó fellegekre s végtelen lápi víztükörre — és látom, mint tűnik le az utolsó fény sugar is, mint vész el minden ragyogás s mint borul aztán halványiszürke lepel a vizek birodalmára. A szemhatár mind közelebb, közelebb látszik ölelkezni a szürkülő habokkal, nádasok ingó koronájával és kifejlődik a fenéges nyáriest pompája, amikor az alkony utolsó pirja is letűnt a nyugati égen — és kigyúl, ragyog színezüst fényben a csillagraj a magas égbolton, majd szelid csillogással tekintget alá a telihold a káprázó habokra, miket fel-felborzolnak az alkonyi szellő pajzán fuvalmai.

Hogy látom, látom még most is az emlékezetet vibráló ködképei közt a vadludak, kacsák, sneffek ezreit, a tengersok érdesbeszédű szárnyast, a tarka vadvirágok színdús pompáját, fénylő erek nefelejtés-erdeit, azt a kedves, halvány lilaságát, atlasz sárgaságát, liliomszűz fehérségét a lápok tarka virágainak, melyek felett annyi színes lepke, csillanó szitakötő, aranylő fénybogár lejté tétova légitán-

nemcsak a kínálat, de a kereslet is nagyban emelkedett. Csakhogy ha a halárak emelkedését a kereslet eredményezte, akkor ennek árképző hatása az egész vonalon mutatkozik, úgy az en gros, mint a detail áráknál. De hát a gyakorlat ebben is ellentmond az elméletnek, mert számok mutatják, hogy csak a detail árak emelkedtek, a nagybaniak alig változtak, akkor is inkább csökkentek.

Megbízható adatok szerint, tógazdáink múlt évi elsőrendű élőponty-termésüket, az anyag milyensége és a termőhelynek a piactól való távolsága szerint, métermázsánként 108—136 K.-n értékesítették. Ugyanez az anyag a vásárcsarnokokban kilónként 2—2·80 K.-n kelt, nem szólva rendkívüli körülményekről, a mikor még azonfölül is fizette azt a fogyasztóközönség. Azt kell tehát látnunk, hogy nagyban és egészben a *detail árak kétszer, sőt háromszor akkora, mint a nagybaniak, azaz ennyivel emeli azok árát a közvetítés.* Hogy ez nem vall természetes és egészséges állapotra, éppen úgy nem kell bizonyítani, mint azt, hogy halkereskedelmünkben az árak alakulását a kereslet és kínálaton kívül egyéb tényezők is befolyásolják.

Éppen az itt érvényesülő mellékes és eddig teljesen figyelmen kívül hagyott körülményeket kívánom szellőztetni, mert abban alig lesz közöttünk nézeteltérés, hogy a mai túlságos detail árak mellett a halak közül még a ponty sem válhat köztáplálékká. Pedig hát a mesterséges haltenyésztésnek az állam által való propagálása kétségkívül azért is történik, hogy ilyen módon olcsó és egészséges táplálék kerüljön azok részére, a kik a drágább marhahúst nélkülözni kénytelenek. A fősúly e tekintetben kétségkívül a pontyra helyezendő, részint mert kiváló jóízű, igénytelen és szívós hal s mint ilyen a tenyésztéssel járó kezelést jól állja, tehát élve adható a fogyasztó kezébe, részint pedig, mert termelésének alapjai tudományosan megállapítva, mezőgazdaságunk keretében oly haszonnal és sikerrel üzhető, mint az állattenyésztés bármelyik másik ága.

De kérdezem, képzelhető-e, hogy a mai halárak mellett a pontyfogyasztás a kívánt mértékben föllendül? Bizonyára nem, mert hiszen köztudomású, hogy rendes keresletnek örvendő bármely árucikk kelendőségét lényegesen befolyásolja az illető cikk ára is, t. i. kisebbül, ha az ár emelkedik és tágul, ha az ár állandóan apad. Különösen szembeötlő ez olyan cikknél, mint a hal, amelyet köztudat egyébként is drágának vall. Chemiai összetételénél fogva ugyanis a halhús tápláló értéke mögötte áll a marhahúsénak s így már emiatt is olcsóbbnak kellene annak lenni a marhahúsnál, még olcsóbbá kell pedig válnia, ha amaszt vele pótolni akarjuk.

Nyilvánvaló tehát, hogy a pontynak szélesebb körökben való elterjedését csak úgy remélhetjük, ha annak ára a maihoz mérten jelentékenyen lejjebb száll, mert csak így válik az minél több emberre nézve hozzáférhetővé. Így lett nélkülözhetlenné a tengeri hal a német és a francia népnél, noha annak fogyasztása egy félszázaddal ezelőtt ott sem volt oly általános, mint ma. Bizonyára így általánosulna a pontyfogyasztás nálunk is, ha például ára fele lenne a mainak.

Ezek szerint czélunk érdekében az a kérdés lép homlokterbe, hogy a *halárakat lehet-e csökkenteni és mi módon?*

Részemről a kérdés első részére határozottan igennel merek válaszolni, abban az erős meggyőződésben, hogy a közre nézve az is nagy haszon, ha csak az *indokolatlan* áremelésnek vesszük elejét. Mint jeleztem, ezidő szerint a halárakat tulajdonképpen a közvetítés drágítja, nézetem szerint azért, *mert sem földadatában és szervezetében, sem eszközeiben nem áll a kor színvonalán.*

Lássuk miért?

Köztudomású, hogy mivel az ár emelkedése az árú kelendőségét apasztja, vajmi könnyen elképzelhető, hogy a kereskedő bevétele a nagyobb ár dacára csökken az áremeléssel kapcsolatos kisebbedő forgalom folytán. A ponty sem képezhet természetesen kivételt ezen álta-

czát a fénypárás levegőben, míg a pajkos fuvalom egy-egy erősebb lehelete tova nem sodorta valamennyit, mintha megannyi apró tűnő fantomok lettek volna a képzelet játszó délibábján, mely káprázatban születik és semmisül meg, mint a virágillatban szálló sóhaj, mely megint az illatos levegőben enyészik el.

Feltűnik az egyre vonuló, tűnő képek közt egy kis nádgunyhó is egy csendes, idilli kis fészek a lápok szívében, melyben az én „*pákász*“ barátom, ő kintesen száműzött nomádja a lápoknak, élte csupa költészettel, gyönyörűségekkel tele életét — távol minden emberi lénytől, csupán csak szelidített ideális madara: az általa mindig a harmadik személyben „*Ő*“-nek nevezett hófehér kócsagja társaságában, amely iránt összpontosult minden érzelme, szerelme, mely szívében lánggra gyűlt valami fel nem ismert, inkább csak érzett ideál utáni vágyakoztatában . . .

Mennyi felejthetetlen emléék kötött engem ahoz a kis nomádfészekhez, melynek helyét ma már eke barázdálja a hullámzó vetés alá, melyben pitypalaty ver magának szerelmi otthont a csigahéjas, békateknős talajon . . . Mennyi szép visszaemlékezés rajzó képe szállja meg s veszi körül, aranyos zománczként, egyre sajtó lelkem s képzeletem világát, ha visszaszállva tekintetem a múlt árnyai közé, ott látom azt a rég porladó, galambösz czimborát, kívül egykor az ecsedi láp madárelodorádóját össze-meg összebarangolva, anyni felejthetetlen vadászörömmel voltam boldog részese.

Mikor a lápot csapolni kezdték és egyre fogyott, zsugorodott vére: *vize* fogytán, megfájult a lelkem a nagy pusztulástól és sokáig nem láttam aztán a lápokot; de

tudtam, hogy lassan-lassan befutja majd a sárgító enyészet lehe s nemsokára „*kutyatej*“ virányt ült elsorvadt testére a mulandóság kaján szelleme . . . És úgy lőn . . .

Szemem nem akarta látni többé a nagy pusztulás szomorú képét; de hát az embert vágyai vezérlik, csalogatják, kívánt ha sajtó lelke ölelkezni vágyik a múlt emlékeivel, még ha azok múmiává sorvadtak is a kietlenség homokján.

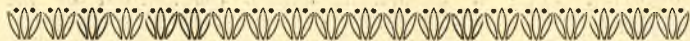
És megesezt velem is, hogy a régi hangulatok összetört emlékein valami visszfény ragyogása sziporkázott le lelkem világába és leküzdhetetlen, el nem múló vágy támadt fel bennem, még egyszer összekalandozni azt a mesés vizorszógot, melyben madarász- és vadászéletemnek oly szép pillanatai folytak le egykoron . . . Megkönyeztem ezeket a szép emlékeket; — ám könyeim káprázatában is ott lebegett a régi ragyogó képek csábos víziója — rezegve, játszadozva csillogón, mint a rengő párázat csalóka jelenségei a puszták szabad síkjain, amik úgy megragadják a lelket isteni freskóikkal, amint oda vannak rajzolva, mintegy reáhelelve isteni művészettel a káprázatos levegő aranyhullámzatára sziporkázó fénynyel, mintha tündéralom foszlanék fel milliárd és milliárd fénytiszító atommá, hogy minden aranyceppiből egy-egy bájoló ideál vegye halhatatlan eredetét. És a visszaemlékezés e varázképei újból és újból elragadták, magukkal vitték gondolataim, vágyaim összességét, oda vonzották a lelkemet és testemet mindnestől a zöld tájak, fekete vizek, ezüsttollú kócsagok honába, — ahol azután akkora csalódás termett számomra!

(Befejezzük.)

lános szabály alól, annyival is inkább, mert mai ára folytán inkább fényűzési cikk az, mint köztáplálék. Ennél is tehát a nagyobbodó ár révén várt előnyt okvetlenül lerontja az azzal járó kisebb forgalom. Tudatában ennek, a modern kereskedelemben az ma a jelszó: „*kevés haszon, nagy forgalom*“. A kereskedelemnek nincsen ága, a melyiknél ne ez a törekvése érvényesülne, kivéve a halkereskedelmet, a hol, legalább nálunk, eddig megszívleletlenül hagyták az ebben rejlő igazságot. Halkereskedőink törekvése ma is az, mi volt a régieké: „*olcsón venni és drágán adni*“, mihez képest a termelővel szemben az árakat nyomni, a fogyasztóval szemben pedig emelni igyekeznek. Más cél nem ismer és szentül hiszi, hogy saját boldogulásának ez az egyedüli eszköze. Hogy ez a törekvés az abból folyó magatartása a kereskedelemnek minő gyümölcsöt érlel, eléggé kifejezésre jut abban, hogy úgy a közhalász, mint a termelő idegenkedik a halkereskedőtől vagy *fishér*-től, a mint őt közönségesen nálunk nevezik s azon van, hogy a fogyasztóval közvetlen összeköttetésbe lép-hessen.

(Befejez.ük.)

Nemo.

Utmutató

haltenyésztők és tógazdák részére.

Összeállította: LANDBGRAF JÁNOS.

(8. folytatás.)

Szeptember.

Ilyenkor nyár utóján, a mikor a hosszabbodó és egyre hűvösödő éjszakák kezdetével a gyümölcsérlelő ősz közeledik, úgy a levegő, mint a víz rohamosan hül. Ezzel együtt gyengül a tavihalak egyrészének, közöttük főleg a pontynak és a czompónak étvágya, vagyis beköszönt az az időszak, a mikor ezen halak többé már nem hiznak. Táplálkozásuk azonban csak akkor kezd szünetelni, a mikor már a fagy is beköszöntött, a mennyiben a hidegülő vízzel együtt természetes táplálékuk folytonosan csökken, sőt a fagy idején egészen is elenyészik. A vízben élő parányi szervezetek legtöbb fajtája ilyenkor teljesen elenyészik, miután előzőleg a fajfentartás örök törvényének eleget tettek azáltal, hogy utódaikról olyan peték rakásával gondoskodtak, a melyek a tó iszapjában áttelelhetnek, daczolva a legerősebb fagygyal, avagy teljes szárazsággal. Mások, a melyek élve töltik a hidegebb időszakot, ilyenkor nem szaporítanak, sőt számuk szemmeláthatólag megapad. Másszóval a természet maga kényszeríti télen koplalásra azokat a halakat, a melyek a vízben élő parányi állatokkal táplálkoznak, amiért a tógazdára nézve könnyen érthetővé válik az a tény, miért nem értékesíti a hidegebb évszakban a ponty a neki nyújtott takarmányt.

Hangsúlyozzuk, hogy az itt mondottak csakis a pontyra és fajrokonára: a czompóra nézve állanak, mert a pisztrángfélénél, sőt a legtöbb ragadozónál az őszi hűvösebb időszak nem csökkenti az étvágyat, hanem a túlságos nagy meleghez képest még fokozza is. Csupán a tartós és erős fagyok képesek azt megcsappantani, sőt rövidebb időre megszüntetni is.

Az a salmonida-tenyésztő tehát, a ki ebben az időszakban vizeinek lehülését észleli, jól teszi, ha a halak fokozódó étvágyát erősebb adagok nyújtásával igyekszik kielégíteni. Ennek ellenében a ponty-tenyésztő apránként apasztja a takarmányadagokat ügyelvén arra, hogy a

már érintett okokból jóval a tervbe vett kihalászás előtt, egészen véget érjen a takarmányozás.

Kiterjedt tógazdaságokban ennek a hónapnak végén, avagy a jövőnek elején kezdetét veszi a tavak kihalászása, illetve a tógazda aratása. A mennyiben a tógazdát különleges okok nem kényszerítik, jól teszi ha a tavak kihalászását minél későbbre halasztja. Csakis, ha rendkívüli kedvező piaci viszonyok esete, avagy egyes tavaknak a teletetés céljaira való előkészítésének halaszthatatlan szüksége forog fenn, akkor indokolt ettől eltérni, mert a kihalászás jóval csekélyebb kockázattal végezhető a hűvösebb időszakban, mint a melegben.

Olyan tógazdaságokban, a hol sok a tó, nemkülönbén a hol többféle halat tenyésztenek, elengedhetetlen, hogy a tógazdaság vezetője tavainak kihalászását előzetesen készített terv szerint végezze. Szükséges ez azért, hogy a munkát szakadatlanul és időre végezhesse el.

Az ilyen tervben nemcsak a kihalászás sorrendje, de minden egyes tóra nézve a szükséges napok száma, sőt a vízeresztés időpontja is kell hogy feltüntetve legyen. A vízeresztéshez szükséges idő tartamát legjobb gyakorlati úton megállapítani, mihez képest czélszerű erről is pontos följegyzéseket vezetni. Nagy tavaknál azonban ezenkívül még néhány napot tanácsos előirányozni, avégből, hogy az időközben netán beálló csapadék vizei is lefolyhassanak. Ügyszintén elgazonosított tavaknál is tanácsos a lecsapolás tartamát a feltétlenül szükségeshez képest azért megtoldani, hogy a lefolyó vízzel együtt a lecsapolást végző árokhalózatot is kellő karba helyezhessük, mielőtt a halászás kezdetét venné.

Vannak tavak, a melyeknél a vizet csak lassan szabad leereszteni és mások, a melyeknél a tükr gyors sülyesztése indokolt. Csekély eséssel bíró tavak, kivált ha elgazonosítottak, még inkább pedig, ha ivadékkal vannak népesítve, csak nagyon lassú tempóban csapolhatók le, hogy lakóiknak alkalmuk és idejük legyen a tó mélyére buzódni. Ilyenek azok is, a melyek czomppal, ángolnával, avagy harsával vannak népesítve, a mennyiben ezek, mint a fenék iszapját kedvelők, könnyen visszamaradhatnak a tó mélyebb helyein, minden olyan esetben, ha a vizet gyorsan eresztjük el. Ellenkezőleg, gyors leeresztést és ezt követőleg sürgősen foganatosítandó kihalászást főtételezik azok a tavak, a melyekben ragadozókat tenyésztés okából tartunk. Eltekintve ezeknek a pontyénál jóval kényesebb természetétől, különösen is méltánylandó az, hogy olyankor, ha vegyes állományú ilyen fajta halakat kisebb helyen zsufoltan tartunk együtt, a nagyobbak a kisebbeket úgyannyira megtizedelik, hogy a hozamban már néhány nap alatt is érezhető kárt szenvedhetünk. Ettől okvetlenül mentek maradunk pedig akkor, ha az apróbb halat minél inkább megtarthatjuk a szélvizekben, azaz ha rövidítjük a tó mélyebb helyein való tartózkodásuk tartamát.

Legtöbbször czélszerű a tó tükrét kezdetben minél lassabban apasztani, úgyannyira, hogy a hol lehetőség, nevezetesen kisebb és átresztő talajú tavaknál legjobb ha azt magától engedjük apadni s csak néhány nappal a halászat előtt nyitunk utat a víznek a zsülipen át. Ilyen módon halainkat nemcsak kiméltjük, de óvjuk az orvok, névszerint az emberek, gémek, varjuk, rókák, sőt macskák ellenében, a mennyiben ezek káros mestersége annál kevésbé jár sikerrel, minél nagyobb és mélyebb vízben kénytelenek halászni.

Nagy és fontos kérdés az, hogy a tógazda melyik

tónál kezdje a halászsát. Mint már említve volt, legelőször azok veendőik figyelembe, a melyek teletetésre vannak kiszemelve. Ezeket aztán azok követhetik, a melyekben piacra szánt áru van. A tenyésztőnek ugyanis azon kell lennie, hogy kész árúját, avagy annak legalább egy részét minél előbb értékesítse, nem szólva arról, hogy gyakran rendes vevői is igényelnek már ilyen anyagot. Addig, a míg ezen tavakat kihalászsza, a teletetőköt készítheti elő. Azután sorát ejti a nyujtott anyaggal népesített tavaknak, majd pedig azoknak, a melyek az éves ivadékot tartalmazzák és legvégül a hizlalókét.

Ha a tógazda ponty és czompó mellett pisztrángféléket is tenyészt, úgy az ezen halakat tartalmazó tavakat lehetőleg legu'oljára halászsátja. Kívánatos ez azért, mert a pisztrángok a melegebb időben való halászsát nehezen állják, nemkülönben, mert ezen halak a hidegebb időszakban is táplálkoznak még, tehát jól fejlődnek.

Ugyanezen okból egyéb halak éves ivadékát tartalmazó tavak kihalászsátát is lehet késleltetnünk, illetve utóljára hagynunk, kivéve ha a tógazda szükségét látja annak, őket ugyanabban a tóban átteleltetni. Ez rendszerint azért előnyös, mert a halakat a kihalászsát egyszer viseli csak meg. Természetes, hogy ez csak akkor eszközölhető, ha a tó teletetésre egyáltalán alkalmas. Van azonban ennek hátránya is, névszerint az, hogy a tógazda tavaszig nem tudhatja mennyi növendék hala van s így a tavaszi halasításnál nem számolhat határozott létszámmal.

Különösen fontos az, hogy a nyujtótavak halászsátát lehetőleg a fagy kezdete előtt bevégezzük. A növendékanyagnak ugyanis sokkal inkább árt a jég, legyen az bármily vékony, mint a fejlettebb halaknak. Különben is a fejlettebb hal kevésbé sérül meg, mint az apró, a mi mellett az is jelentős, hogy a nagyobb halak, ha kis helyre szorultak, folytonos mozgásukkal inkább megakadályozzák a jég képződését mint ezt az aprók tehetik.

Ámde a tógazda nem mindig bír az előzőekben mondottak szerint igazodni, egyebek között azért is, mert gyakran a tavak helyzetéhez kénytelen alkalmazkodni. Például ha a tavak lépcsőzetesen egymás alatt fekszenek, olyan formán, hogy az alsóbb a felsőbből táplálkozik, úgy természetesen a legalsónál kell a halászsát kezdenie és a terepviszonyok által megszabott sorrendet követni.

Az olyan tenyésztő, a ki halait a tavak kihalászsátát előtt szokta áruba bocsátani, árújának fejlettségéről már a halászsát előtt szerez magának bizonyosságot. E végből már augusztus végén vagy szeptember elején próbahalászsátot tart, a minék eredményei alapján meg lehetős pontossággal megállapíthatja halainak várható súlyát s normális kallódási százalék betudásával a várható termést is.

Elengedhetetlen a tógazdára nézve az is, hogy a halászsát megelőzőleg a raktártavakba helyezendő halak számát megállapítsa, illetve szabályozza. Ama tavakat, a melyek leghamarabb kiürülnek, természetesen erősebben népesítheti, mint azokat, a melyekben tovább maradnak a halak. Ha bőven táplálhatjuk raktárainkat vízzel, akkor minden köbméter víztartalomra 25—50 kg. pontyot s körülbelül ugyanannyi pisztrángot számíthatunk, mint raktározható mennyiséget. Minél bővebb vízfolyással rendelkezünk, nemkülönben minél nehezebb a raktározandó áru egyenként, annál jobban népesíthetjük a raktártavakat. Növendékanyagból csökkentjük

ezen arányt és pedig úgy, hogy az éves ivadékból rakunk legkevesebbet. E tekintetben úgy a raktározásnál, mint a szállításnál azt az általános szabályt követhetjük, hogy minél több hal nyom egy bizonyos súlyt, annál több hely biztosítandó részükre a tartóban. Ilyen raktárok elkerülhetetlenül szűkések még a kisebb kiterjedésű tógazdaságokban is és pedig nemcsak azért, mert segedelmükkel kedvezőbben alakulnak az értékesítés előfeltételei, hanem azért is, mert soha sem előnyös a halat közvetlenül a kihalászsát után piacra szállítani, hanem módot kell neki adni arra, hogy előbb alkalmas helyen a fogással járó megviseltetését kipihenje, nemkülönben, hogy úgy külsőleg, mint belsőleg megtisztuljon, nehogy ez ú közben menvén végbe, azt a vizet fertőzze meg, a melyekben szállítva lesz. A hal-tartókat a lehető legjobb vízzel kell táplálni, nevezetesen folyók vagy tavak vizével. Forrásvíz csak akkor alkalmas erre, ha előzőleg hosszabb szakaszon mint patak folyt, avagy pedig nagyobb tóban fölgyjűtve lett. Tőzegek, avagy turfás területekről fakadó víz ilyen célra alkalmatlan, a mennyiben oxigénben szegény, de rendszerint sok vasat tartalmaz.

Ugyancsak szabályozandó a teletetők népessége is. A tógazda ugyanis gondoskodni tartozik arról, hogy minden halfaj olyan teletetőbe jusson, a mely természetének leginkább megfelel, valamint hogy különböző ha fajták teletetésénél mindig a megfelelő anyag kerüljön együvé. Így nem szabad apró halak közzé nagy ragadozókat adni, amint hogy nem tanácsos igen különböző fejlettségű pontyokat sem együtt teletetni. Azonkivül sohasem szabad a teletetőköt túlnépesíteni, mert enyhe tében a teletetés ritkán sikerül, ha a tó erősen van népesítve. Erős hidegben ellenben, ha a hal egész télen át nyugodtan maradhat, ettől nincs mit tartani.

A mennyire csak tehetjük, kerüljük azt, hogy pontyok a pisztrángfélékkel együtt teleljenek. Bár a halak más-más csoportba verődve állanak a teletetőben, nevezetesen a pisztrángok mindig a befolyó zs lip közelében s így egymásra nézve nem okvetlenül veszedelmesek, mégis mivel tavasszal a pontyok kihalászsátát okvetlenül megviseli a pisztrángot is, eme halak nem alkalmasak az együttes átteleltetésre. A pisztrángféléket is legkönnyebb erős áramlású, kellő mély tavakban teletetni.

Pisztrángos patakkaal bíró tenyésztő ebben a hónapban kezdi el az ivásra érett anyagot a patakokban gyűjteni, hogy azok ivartermékének tudatos felhasználásával ivadékot szerezzen vizeinek rendszeres népesítéséhez. Az ilyen anyagot legcélszerűbb apró varsákban vagy farkashálókban összefogni. Horoggal fogni az ilyen anyagot nem szabad, mert a hal rendszerint túlságosan megsérül s előbb-utóbb a tartóban elpusztul.

Mint említve volt, a tógazda többnyire már a halászsát előtt igyekszik természetét értékesíteni. Közönségesen kereskedő közvetítésével teszi ezt, de kisebb készlet esetén közvetlenül is juttathatja azt a fogyasztóhoz. Ez utóbbi esetben, kivált ha darabonként szállítja a halakat, nagy súly helyezendő a tiszta és kifogástalan csomagolásra. A halat darabonként pergamentpapírba burkolják, azután szalma, széna, avagy fagyapot között megfelelő nagyságú kosárba csomagolják s mint darab-árut szállítják a vasuton, avagy postán. Különösen fontos az, hogy az így elküldendő hal, közvetlenül a csomagolás előtt szabályszerűen legyen leölve. Történik pedig ez aképpen, hogy éles késsel a fej mögött a hal gerinczébe szűrnak. Az így kezelt hal húsa a szállítást nemcsak jobban állja, de annak a minősége

is jobb, mintha úgy ütök agyon, avagy megfulladni engedik. Kereskedővel való érintkezésnél tudnunk kell azt, hogy a kereskedő az áru minőségén és életképességén kívül különösen arra fektet nagy súlyt, hogy az általa kívánt részletek mindenkor pontosan legyenek kiszolgálva. Ám a termelő szempontjából előnyös az alkut akként megkötni, hogy az áru bizonyos időpontig biztosan átvételessék, mivel csak így rendelkezhet haltartóival szabadon.

Megemlítendő, hogy pontyból az $1\frac{1}{2}$ –2 kgr. súlyú áru a legkeresettebb, míg a pisztrángból és czompóból az ú. n. adagos nagyságút fizetik leginkább. A túlnagy ponty kevésbé kelendő s legfeljebb bizonyos alkalomkor, így karácsony és husvét táján keresik inkább. Ugyanígy vagyunk a süllővel is, mert nagy értéke miatt ebből is többet fogyasztanak a $1\frac{1}{2}$ –1 kgr. súlyúakból, mint azokból, a melyek ennél nehezebbek.

A szárnyas orvhalászok és azok irtás- módjairól.

(18. Folytatás.)

21. A halfarkas.

(Sterocarius.)

Ősszel a borongós napokkal együtt nap-nap mellett egyre szaporodik nagyvizeinken a lassú röptű és nagyon világos színű északi madárvendégeinknek: a *sírályoknak* száma, melyek a nagyság különböző fokozataiban mutatkoznak ugyan s vannak közöttük igen nagyok is, — de a *nagyon kirívó* színezet tekintetében mind megegyeznek egymással: egyik is nagyon világos tollú s a másik is ilyen, úgy, hogy a szem szinte beleszokik a színezet ezen sablonos egyhangúságába, melyben ezeknél a madaraknál nincs semmi változatoság; — annál inkább szemet szúr aztán, ha az alá- s fel lengő, tétován csapongó madarak között egyszerre csak egy-két szokatlanul *sötét színű*, bár látszólag szintén sírálynak tartható, de fürgébb röptű madár tűnik föl. — Ha a sírályok között ily madarat látunk, körülbelül biztosra vehetjük, hogy az a vizeknek sírálymezben burkolt fenevada: a *halfarkas*, mely nemesak hogy a legkártékonyabb halrabló szárnyasok közé tartozik, hanem emellett a ragadozó madarak ádáz tulajdonságait is magában egyesítő szárnyas bestia, mely megtámadja s megöli az apróbb emlősöket, madarakat s ezeknek a tojásait is elpusztítja, mint egy valóságos ragadozó madár; — de sőt rokonfajait se kiméli: ádáz indulattal üzőbe vesz kisebb sírályokat és zsákmányul ejti őket e bestia fajzat, melynek már a külseje is valami visszariasztót, bestiálist árul el. A lába pikkelyszerű érdes vértézéssel van ellátva, mind a ragadozó madaraknál — s különösen erős, görbe és rendkívül éles *karmai* emlékeztetnek az orvadarakra, — különösen belső újjának nagy karma s horgos végű csőre.

A mi a nálunk előforduló fajoknak általános jellemzését illeti, idevágólag megemlítem még, hogy reptükben *sötét színűk* képezi fő ismertető jegyüket. Egyenes, végén összenyomott csőrük kampósvégű; orrlyukaik a csőr elő részén vannak. — Jellemző még, hogy farkuknak *két középső tolla meghosszabbodott*. — Színezetük barnás; fehér nem igen van tollazatukon. Csőrük és lábaik is sötét színűek. — Vizeinken 3 faj fordul elő, ú. m.:

1. A *szélesfarkú halfarkas* (S. pomatorhius). Ez a

nálunk előforduló halfarkasok legnagyobbika. Színezete némileg karvalyszerű s emiatt „vizi karvaly“-nak is nevezik. Nagyságban felüti a varjút; hossza 41–43 cm. Farka a középső tollak nélkül: 12,5–12 cm. hosszú. *Bélyege*: középpúja karmostól rövidebb a csüd hosszánál. — Színezete az egyéveseknek a következő eltéréseket mutatja az öreg példányokétól: nyaka, toroka, begye, melle és hasa fehéres; nyaka rozsdasárga árnyalatú és barnával foltozott, mely foltok a begyig terjednek, azontúl pedig az alsó test oldalain félholdalakúak; evedzői feketebarnak, vagy mintha kormosak volnának. — A *fiatalabb példányok* feje világos szürkésbarna, hosszas sötét foltokkal, — ellenben az egyéves egyedek fejetején csokoládés színű folt van, mely emezeknél hiányzik, — azonban ezek alrészre jellemző karvalytarkázattal (keresztben fekvő hullámvonalakkal) bír. Különbösen felső részük és szárnyuk sötétbarna, a tollak földszínű szegésekkel. A csüd kékeszürke, az úszóhátrtyák feketék, a c-őr világos ólomszínű fekete kampóval. — Az *öreg egyének* teste fölül sötét dióbarna, alól valamivel világosabb; farkuk, lábuk és szemük sötétbarna.

Ez a faj a magas észak lakója. Nálunk leginkább szeptemberben és októben mutatkozik egyes példányokban különösen a Fertőn, Balatonon, Velencei tavon, Palicsi tavon, a Szegedi Fehértőn (ha hal van benne). Régebben, mikor még vadús vízország volt Magyarország, gyakori és elég számos őszi madár volt nálunk ez a faj.

2. A *fácánfarkú halfarkas* (S. parasiticus). Ez is a magas észak lakója; nálunk igen ritka madár s szintén csak őszkor szokott előfordulni. — Nagysága a csókaéval vetekszik. Fő ismertető bélyege a többi fajokkal szemben: kicsiny csőre s az, hogy *első két vezértollának szára fehér*. Öreg egyedeinek két középső farktolla nyársalakban hegyesedő s majdnem kétszer olyan hosszú mint a többi. — Főszíne a szürkés.

3. A *ékfarkú halfarkas* (S. crepidatus). Nagyobb valamivel az előbbinél; hossza 44–46 cm., farka 13–14 cm., tehát körülbelül 9–10 centiméterrel nyúlnak ki a többi farktollak közül; e tollak ékalakú hegyben végződnek. *Első négy vagy hat vezértollának szára fehér*. Testének főszíne kormosbarna s nem szürkés.

A sarki tájak lakója; nálunk főleg szeptember-november közt mutatkozik egyes példányokban. Mondott időben éppen nem ritkaság nagy vizeinken.

Irtásmódja csakis a löfegyverrel való pusztítás. Ki kell lesni a járását s lesben kell lövésre várni.

22. A vízityúk.

(Gallinula chloropus.)

Divatban van most némely madár képzelt vagy való „erényeit“ az elfoglaltság szemüvegén tekintve s ehhez képest hamis mértékkel mérlegelve akként tüntetni fel, mintha természeti rendeltetésükhöz képest (?) amaz „erényeik“ folytán nemesak hogy kárt nem okoznak az agrárius nézőpontok szempontjából, hanem ellenkezőleg mindig csak hasznot . . . persze a mezőgazda szent érdekeinek, mert ez a mindenkifölött álló „szempont“ ma már — s a többi emellett csak bliktri. Pedig ez nagyon téves és méltánytalan felfogás.

A nemzetgazdaságnak ma már sokféle ága és nem kevésbé becses érdeke van, melyek lehetőleg tekintetbe veendőek (ha már össze nem egyeztethetők) volnának. Nemzetgazdasági ág a vadászat és halászat is;

sajnos azonban, legalább az állatvédelem terén sok tekintetben szemben állnak egymással — különösen oly motivumok érdemleges elbírálása tekintetében, melyeket a theoretikus képzelgés matadoriai elsőrangú tényezőkké emeltek.

A vízityúkról is azt állítják, hogy ez a madár pártfogásra méltó hasznos gazdasági tényező volna, egy valóságos agrárius aprószent, mert csakis olyanokat eszik, a miknek fogyasztása által a földművelésnek föltétlen hasznára szolgál... Ám hogy ez miben áll, nem képzelhetem; hanem azt igenis tudom, hogy a vadász ezt a madarat az apróvad-félék közé sorozza és lövi a hol csak lehet; — és azt is tudom a vízityúkról, mert nem kevés ily madár volt már bonczkéseim alatt: hogy a hálnak, halivadéknak és halikrának éppen nem ellensége, annyira nem, hogy meg is eszi ezeket, még pedig ugyancsak jól belakik belőlük, ha alkalma van rá. Különben, hogy a hivatásos halászkodókhoz és illetve halászati kártétvékhöz tartozik, elárulja azt rop-pant halszaga is, mert tudjuk, hogy amely madár hallal nem él, az ily büztől ment marad, — ellenben a hivatásos halevők húsa mintegy impegnálva van az átható halbűz által, így a vízityúk húsa is. Különben e madár mellesleg oly tulajdonságokkal és képességekkel bír, melyek révén igen közel nyomúl a klasszikus halászmadarakhoz, amennyiben azoknak úszási és bukási képessége szintén azon kiváló tulajdonságaikhoz tartozik, melyek nélkül a par exelence halászkodási mesterségnek nem lehetnének azok oly kiváló képviselői, mint a minők — és a vízityúk is mester az úszásban, valamint a víz alá való bukásban is. De tud ez még mást is, amit a főbúvármesterek nem tudnak: tud a nádon, vízi növényeken mászkálni, kapaszkodni, akárcsak valami vízipapagály (ha csak volna ilyen papagály!), — ez a képessége aztán nemcsak bujdoklásai közben válik hasznára, hanem a táplálkozásnál is, no meg néha az ikraszedésnél, olyan alkalommal teszem, mikor hirtelenében megapad a víz a vizinövények alatt s a fölragasztott halikraszemek magasan kimaradnak a vízből a növényzeten. — Különben pedig — mint a neve is mutatja — víz lévén e madár éltető eleme, táplálékát úszva szerzi meg és a víz alatt is dolgozik, akárcsak a vöcsök vagy búvár. Sebesen furakodik a víz alatt a hal után s nagy távolságra képes a víz alatt úszni, mielőtt felmerülne; azonban hosszabb vízalatti turákat rendszeren nem szokott tenni, csak ha üldözik; ellenben mikor halászik, csak kurta úszkálási distancziákat vesz, minden untalan ki-kiütvén fejét úgy félig-meddig a hínáros, vízirózsás helyeken a víz alól széttekintés és levegővétel végett s csak akkor jön teljesen a felszínre, ha pihenni akar. Szárnyait csak szükségből veszi igénybe, s ha mégis felrepül, lábát lógatva alacsonyán kalimpál tovább, mint ahogy a vizicsirkék és gúvatok szoktak. — Fiókái bármily parányiak-gyűszűnyiek is, mégis már birtokában vannak az úzás és bukdácsolás képességének s bizony oly velükszületett ügyességet és kitartást árulnak el ebben, hogy akármely valódi búvármadár fiókáinak is becsületére válnék.

A vízityúk nálunk még a közönségesebb vizimadarakhoz tartozik s úgyszólván mindenütt előfordul, a hol a vízben hal és növényzsűrűség van. Kedvencz lakóhelyei egyébiránt az oly kisebb tavak, melyeken a nádas, kákás és csuhis helyek egymással váltakoznak és hínár van, de csak inkább a széleket lakja, a hol kis tisztások vannak a vizen; a nagy sikokat, általában a sűrűségeket nélkülöző tórészleteket nem kedveli.

Hozzánk egyesek már igen korán érkeznek, nem ritkán január és februárban; különben pedig márczius második fele aprilis elejéig a tavaszi fölvonulásának ideje, míg őszi költözködése szeptember végétől október első feléig történik. Április végén párosodik s egyesek már május elején kezdenek fészkelni. Fészük, melyet a két ivar közösen hord össze: hasonlít a szárcsafészkekhez, mindenféle száraz vizinövény-részekből van fölhalmozva. 7—10 tojást tojnak s a három heti kotlás után kikelt fiókák azonnal követik anyyokat a vizen.

A vízityúk lényére nézve egészen nagy, tökéletesebb kiadása a vizicsirkének; körülbelül akkora mint a fogoly, de hosszabb s nagy zöld lábai s homlokpajzsa (hókája) van mint a szárcsának, de nem fehér, hanem piros vagy szürkészöld. Hossza körülbelül 31—32 cm. Főszíne felül sötétolajbarna, alól palafeketés; farkalja fehér, valamint szárnyhajlása is. A fiatalok alsó teste sötétszürke, fehéres karvalyhullámmattal.

Irtásmódja. Minthogy főtáplálékát hal, halikra és halivadék képezi: rendezett halgazdaságokban meg nem tűrhető. Miután azonban némi nehézséggel jár a sűrűből való kiszorítása, nem könnyű kipusztítani. Leginkább úgy keríthetjük puskavégre, ha a belső tisztások körül leselkedünk rá, vagy csolnakázás közben a tisztások körül cserkészünk.

Húsa halszagú, nem igen élvezhető, némelyek azonban mégis megeszik.

Tolla nem sokat ér.

Lakatos Károly.

(Folytatjuk.)

LEVÉLSZEKRÉNY.

(Olvasóinknak mindenkor díjtalanul áll rendelkezésre.)

Kérdések.

25. sz. kérdés. A kecsége természetes tenyésztéséhez minő s mily nagy víz, minő talaj s minő táplálék szükséges? *N. K.*

26. sz. kérdés. Egy 625 m² terjedelmű halastavat készíttetem haltenyésztésre. A tó álló víz s a földárja táplálja. Kérek felvilágosítást arra, hogy: 1. Melyik időszakban kell azt benépesíteni? 2. Halikrával, vagy apró hallal kell-e azt végezni? 3. Milyen fajtájú halak volnának beszerzendők? 4. Honnan lehet azokat beszerezni és mennyiért kaphatók? 5. Mennyi szükséges a 625 m² tóba? 6. Miként táplálандók az ikrák és hogyan az apróhalak? 7. Nem-e kell időszakonként a tóvíz egy részét kiszivattyuzni, hogy a halak néha tisztább vizet is kapjanak? ha igen, mikor és hányszor kell ezt tenni egy évben? *Sz—ó J—f.*

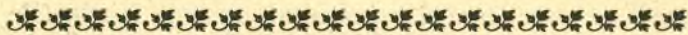
27. sz. kérdés. Hányszor lehet patakából való pisztrángból ikrát fejni, feltéve, hogy fejes után az ismét visszakeresztetik az illető táplálékban bővelkedő patakba?

Feleletek.

Süllőivadékokat mivel lehet táplálni? (Felelet a 24. sz. kérdésre.) A süllőivadék fejlődésének első szakában kizárólag a vízben élő parányi szervezetekből táplálkozik. Csak ha már elég erős, kap apró halak után. Mivel továbbá egészben véve kényes hal, mesterséges táplálékkal való etetését nem tartom szükségesnek, sőt az esetleg könnyen végzetessé is lehet. A földolog, hogy a tó kellő karban legyen, akkor lesz az ivadéknak bőven természetes tápláléka, amit semmivel sem lehet pótolni. *N—o.*

Milyen vízben tenyészthető a kecsége. (Felelet a 25. sz. kérdésre.) A kecsége leginkább lassú folyású, mély vizű s lehetőleg úgy fenekű folyókban tenyészik. Általános

tapasztalat szerint tavakban is megél, kivált ha azok vízzel bőven táplálhatók. Természetes táplálékát a fenéken élő parányi infuzóriumok képezik. Azonban tóban sohasem szaporodik. Ebből kifolyólag kizártnak tekintem azt, hogy a kérdést tevő által ismertetet körülmények között eredmény elérhető legyen. N - o.

-o VEGYESEK -o-

A nyári vízhiány a tógazdaságoknak is sokat ártott. Nemcsak nálunk, de Németországban és Ausztriában is sokan panaszkodnak a vízhiányról s ennek következményei a kényszerhalászat valami t halpusztulás miatt. Nagyon sok tó csak félig van vízzel. Különösen a gyülevész vízzel táplált tavak szenvedtek sokat, azonban a patak avagy folyóvízzel tápláltak is erősen megsínyltek a tartós szárazságot, ha csak az építésnél nem gondoskodtak megfelelő táplálás lehetőségéről. Hogy aztán az ilyen alacsony vízállás mellett betegség, orzás és halellenségek is több kárt tettek mint máskor, magától értetődő. E tekintetben főleg a ponty és pisztrángivadék szenved sokat, s általános a panasz az ivadékpusztulás miatt. Főleg a pisztrángbetegségek általánosak, minek folytán a darabszámszerinti apadás igen nagy a növesztő és nyújtó tavakban. A hizlalók hozama sem kielégítő, minélfogva valószínű, hogy ez a körülmény az árákban is befolyással lesz.

Balaton halászati részvénytársulat augusztus hó 21-én tartotta ezévi közgyűlését. A gyűlés lefolyását, valamint a társulat üzleti eredményeit a jövő számban fogjuk kimertően ismerteti.

Cserebogár mint haltáplálék. Egy német szaklap szerint a cserebogarakat következőleg kell haltáplálékul előkészíteni. E bogarakat, a melyekből minden évben akad elég, zsákokba szedik s azután ezt nem túlságosan fűtött kemenczébe adják, hol hamarosan elpusztúlnak az állatok. Annakutánna jól és teljesen megszáritják az egészet s így adják a halaknak a tó alkalmas pontjain. Élő bogarakat nem tanácsos a tóba vetni, mivel könnyen ki-menekülnek a vízből. A nem eléggé száritottak pedig gyorsan rothadnak, kiállhatatlan büzt terjesztve. Hogy a cserebogarat a horgászatban csali gyanánt is lehet használni, az általánosan ismeretes.

Óriási tunhal. Fiuméből értesülünk, hogy a Buccarii öbölben egy 229 kg. súlyú tunhalat fogtak.

Nagy czápa. A Quarnerót és a dalmátpartmenti vizeket régebb idő óta veszélyeztette egy nagy czápa, a melyet a közelmúltban Novi mellett megfogtak. A czápa 4 m. hosszú volt. Fiuméba vitték s ott közszemlére bocsáttatták.

Schweiz halászata. Schweizban mindnagyobb érdeklődéssel kísérik a halászat ügyét, s ennek megfelelően a kormány is egyre jobban ápolja azt. Kiténik ez az egyre szaporodó haltenyésztő telepek számának folytonos gyarapodásából. A múlt évben 9 ily telep létesült, a melyekkel együtt ma 171 áll üzemben. Egynek kivételével ma már minden kantonban van ilyen hely. Azok együttesen 39 millió halivadékot termeltek, többnyire salmonidát. Ezen állami telepek vezetését, valamint a halas vizek gondozását 187 megyei alkamazott felügyelő látja el. A halellenségek közül 361 darabot semmisítettek meg

és pedig 49 darab vidrát, 74 gémet, 3 bujárt és 235 varjút. A Rajnának zürichi részén 560 darab, együtt 3393 kg lazacot fogtak. Sajnos, a vízhasználatok, különösen az ipariak, folytonos szaporodása miatt a halászatnak ez az ága sokat szenved, sőt a megsemmisülés veszedelme fenyegeti.

A háború gazdasági hátrányai. A párisi „Bulletin des Halles“ szerint a japáni sajtóban élénken panaszkodnak amiatt, hogy a folyamatban levő japán-orosz háború miatt mennyit veszítenek a halászok. A lakosságnak mintegy 8%-a él a halászatból. A halászok legnagyobb része jelenleg mozgósítva van, minélfogva általános a munkáshány. Ennek folytán nincsen hitel s így az üzletek is stagnálnak, mely körülmények erősen éreztetik káros hatásukat az ország közgazdaságában. Annakelőtt Japán bőven merített az Ochotski tenger, továbbá a Sachalin szigetek körüli vizek halkincséből, de a mely vizek orosz tulajdont képezve jelenleg hozzáférhetlenek a japáni halászoknak.

Francia heringhalászat. Hivatalos adatok szerint az 1902/3. évadban 115 hajó 2424 főnyi legénységgel űzte a heringfogást. A hajók közül 4 volt gőzös, a többi ellenben vitorlás. Amazokon a legénység 24-27 főből állt, az utóbbiakon pedig 21 emberből. A legtöbb hajó Boulogne-ból és annak környékéről indult. Halászták pedig azokat a területeket, mint a német és hollandus halászok. De halászták a calais-i csatornában is októbertől márcziusig. Az itt fogott halakat azonban nem sózzák, hanem frissen értékesítik. Összesen 469 utat végeztek átlag 25 napi tartammal; fogtak pedig 18¹/₂ millió kgr. halat 6¹/₂ millió frank értékben, mi az előző évi eredményhez képest 1¹/₄ millió frank javulást jelent.

Tudomásul a vadászat és halászat kedvelőinek.

A többoldali felszólítások és biztatásoknak engedve, elhatározám saját mintázatú gavallér-puskáimnak és messzehordó fegyvereimnek további gyártatását.

Fegyvereim elsörendű francia, belga és német gyárakban készülnek a létező legjobb anyagból, pompás és elegáns kiállításban a fegyvertechnika minden vívmányának tekintetbevételével **Böhler, Cockerill- és Krupp-féle acél**, avagy tetszés szerint eredeti belga vagy francia damaszt-csővel. Fegyvereim lökéssége **versenyen felüli**, áruk pedig oly jutányos, hogy hasonló fegyvereket boltban vagy gyárban két, sőt háromszoros árban sem kaphatni. Fegyvereim szolid előállítás és kitűnő anyag tekintetében egyformák, csak a vésetek gazdagsága és a kiállítás díszte tekintetében különböznek egymástól s ehhez mérten áruk 52, 58 és 65 forint darabonként Lankaster-rendszerben, kettős csővel és kétszeres, háromszoros, illetve négyszeres reteszszárvázzattal. „**Eredeti Lakatos K.-féle messzehordó gavallér-fegyvereim, új konstrukcióban** 80 és 120 lépésre belöve (160 méterre is még éles sörétlövést adnak), perfekt, elsőrendű előállításban: darabonként 100 és 120 forintért kaphatók.

Bővebbet kívánatra levélileg (válaszbélyeg).

Csak oly megrendeléseket vehetek tekintetbe, minthogy nem üzleti célzatból, hanem csupán szíveségből közvetitek: melyekhez a teljes vételár csatolva van, mert a fegyvereket magamnak is készpénzzel kell fizetnem.

Kaliber tetszés szerint.

Hal- és tődrök számára kitűnően készített, egészen olcsó fegyvereim vannak 26 forint árban, jó II. rendű acélcsővel, hossz: úkulcsos záróval, angol modoru kiállításban.

Levelek, megrendelésekre nevemre (Budapest, II., Csalogány-Lakatos Károly.) czimzendők.

